

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנתם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תבא

(חלק כד שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת כי תבוא, י"טו אלול, ה'תשפ"ג (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תבא

ב. גם צריך להבין במה שפירש רש"י (בפסוק השני) ש"כאשר דבר" קאי על "והייתם לי קדושים" שבפרשת קדושים:

לאחר התיבות "והייתם לי סגולה" – שהביא כאן רש"י (מפרשת יתרו) – ממשך הכתוב על אתר⁸, "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". ואם כן, מדוע נקט רש"י ש"כאשר דבר" (שבפסוק השני) קאי על דיבור אחר של הקב"ה ("והייתם לי קדושים"), ולא – כמו שאכן פירשו כמה ממפרשי התורה⁹ – על הדיבור האמור ביחד עם "והייתם לי סגולה"?

יתר על כן: לפי מפרשים אלו מחוור

א. בפירושו על הפסוקי "וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך" העתיק רש"י את התיבות "כאשר דבר לך", ופירש: "והייתם לי סגולה"². ובפירושו לפסוק הבא, העתיק את התיבות "ולהיותך עם קדוש כאשר דיבר", ופירש: "והייתם³ לי קדושים"⁴.

וצריך להבין: אם בדיבור הראשון לא הוצרך רש"י להעתיק מן הכתוב מה "דבר לך" (שהרי הדבר מפורש בכתוב: "להיות לו לעם סגולה")⁵, אלא רק לפרש היכן מצינו לעיל ש"דבר" כן – מדוע העתיק זאת בפעם השניה? ואם נחוצה העתקה זו מן הכתוב – היה לו להעתיק כן גם בפעם הראשונה?⁷

(1) כו, יח.

(2) יתרו יט, ה.

(3) קדושים כ, כו.

(4) כמה מפרשים מגיחים במכילתא (בא יב, כה) וביל"ש (שם רמז רז בתחלתו) ע"פ פרש"י כאן – ראה מכילתא הוצאת האראויטץ (וש"נ). ואכ"מ.

(5) בדפוס ראשון וכת"י רש"י (שתח"י) ליתא בפרש"י כו, יז הסיים, ומצאתי להם עד כו", והתיבות דפרש"י יז "להיות לו לעם סגולה" – נסמכים לריש ד"ה זה "כאשר דבר לך" ומתורץ הנ"ל⁶.

(6) וכ"ה גם בדפוס ראשון ושני, וכת"י רש"י (שתח"י).

(7) ואין לומר, עכ"פ בדוחק גדול – שהעתיק

רש"י גם "ולהיותך עם קדוש" להקל על הלומד שידע איזה "כאשר דבר" מפרש, ולא נטעה שמפרש עוה"פ "כאשר דבר" שבפסוק שלפניו – שהרי מפירושו "והייתם לי קדושים", פשוט שקאי על "כאשר דבר" שבפסוק יט (נוסף ע"ז שלזה די שיעתיק רק תיבות ה' אלקיך שלפניו).

ועד"ז מובן גם בדוחק לומר שהעתיק רש"י "ולהיותך עם קדוש" כיון שבפסוק זה ישנם ב' ענינים, ולתתך עליון גו' ולהיותך עם קדוש, ומעתיק "ולהיותך עם קדוש", להדגיש תיבות "כאשר דבר" קאי רק על "ולהיותך עם קדוש" (משא"כ בפסוק יח שלפניו כאשר דבר לך נאמר רק ענין אחד "להיות לו לעם סגולה"). שהרי זה מובן מפירושו "והייתם לי קדושים" (נוסף ע"ז שלזה די שיכתוב: "ולהיותך גו' כאשר דבר").

(8) שם יט, ו.

(9) אלשיך, ש"ך (עה"ת) וספורנו כאן. אוה"ח בסופו (פסוק יח). ועוד. וכ"ה במדרש הגדול כאן: היכן דבר, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש.

(* בדפוס שני הגירסא בפרש"י: .. להיות לו לעם סגולה כאשר דבר לך והייתם לי סגולה ומצאתי להם עד כו').

(בסוף פרשת שמיני¹¹); ולמה הביא רש"י את הכתוב המאוחר יותר¹²?

וקשה לתרץ שמאחר שבכתוב בפרשתנו נאמר „ולהיותך עם קדוש לה' אלקיך“, על כן הביא רש"י כתוב שאף בו מפורש „והייתם לי קדושים“, דלא כשאר הכתובים הנ"ל שבהם הלשון היא „קדושים“ סתם מבלי להדגיש שהקדושה היא „לי“ –

כי לפי זה היה לרש"י להעתיק מן הכתוב כאן גם את התיבות „לה' אלקיך“.

וכיון שהעתיק רש"י רק את התיבות „ולהיותך עם קדוש כאשר דבר“ (והשמיט התיבות „לה' אלקיך“) האמורות ביניהן, ואף לא רמז להן בהוספת „וגו“¹³) – מוכת, ש„כאשר דבר“ קאי על „ולהיותך עם קדוש“, ולא בא הכתוב כאן להדגיש את הפרט של „לה' אלקיך“.

ד. וי"ל הביאור בזה:

בהשקפה ראשונה אין הכתוב כאן מחוור דיו: „ולהיותך עם קדוש גו“ שוה ממש בתוכנו לאמור לפניו „להיות לו לעם סגולה“, כי שניהם מתארים את היותו של „עם ישראל“ מובדל מכל העמים: „עם סגולה“ – „עם קדוש“,

ואם כן, היה להם להכתב בסמיכות, זה אחר זה¹⁴;

היטב המשך הענינים בכתוב כאן¹⁰: על „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים“ האמור בפרשת יתרו, פירש רש"י „שרים“. ועפ"ז נמצא שכל הפרטים שבכתובים כאן – „להיות לו לעם סגולה, ולתתך עליון על כל הגוים, ולהיותך עם קדוש“ – הם בהתאם לשלשת הפרטים במה ש„דבר“ הקב"ה שם, בפרשת יתרו: „להיות לו לעם סגולה“ – „והייתם לי סגולה מכל העמים“; „ולתתך עליון על כל הגוים“ – „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים“ (שרים); „ולהיותך עם קדוש“ – „וגוי קדוש“.

ג. לכאורה יש לומר, שהטעם שלא פירש רש"י אשר „ולהיותך עם קדוש גו“ כאשר דבר“ קאי על הפסוק „וגוי קדוש“ הוא, משום שאם כן, הוא הוא „כאשר דבר“ הנזכר בכתוב הראשון, ואין צורך לשוב ולומר „כאשר דבר“ גם כאן, על הפסוק „ולהיותך עם קדוש“.

אבל דוחק לומר כן, שהרי יש כאן הפסק ביניהם – „ולשמור כל מצותיו“.

ועוד – לפי זה הכתוב עצמו דורש ביאור (והיה על רש"י ליישב זאת): מדוע מכוון הכתוב לדיבור אחר, ובשל כך חוזר וכופל שוב „כאשר דבר“, ולא לדיבור „גוי קדוש“ שבפרשת יתרו, האמור בהמשך „והייתם לי סגולה“?

גם צריך להבין:

הכתוב שהביא רש"י כאן נאמר בסיום פרשת קדושים, אבל מצינו כבר לעיל מיניה את הלשון „קדושים תהיו“ (בריש פרשת קדושים), ואף קודם לכן נאמר „והתקדשתם והייתם קדושים“

(10) ראה גם אלשיך. ספורנו. ועוד.

(11) יא, מד.

(12) בכמה כתי"י רש"י (שתח"י) „והייתם קדושים“. אבל בדפוסים ושאר כתי"י (שתח"י) הלשון „והייתם לי קדושים“.

(13) בכמה דפוסים (חדשים) נתוספה תיבת „וגו“ לאחרי „ולהיותך עם קדוש“. אבל ליתא בדפוסים הראשונים וכת"י רש"י (שתח"י).

(14) ולהעיר מואתחנן (ז, ו) ראה (יד, ב)

ומזה מובן בנידון דידן, ש"כאשר דבר לך" אין פירושו "כמו שדבר אליך", אל בני ישראל [ומה גם שלפי זה ניתן להקשות: מאי קא־משמע־ליך? כל התורה נאמרה לבני ישראל!], אלא "לצרכך ועליך", כאילו נאמר "כמו שדבר אודותיך" – בשורה והבטחה עבורך, "עליך".

וזהו המשך הענינים בכתוב: ענין זה ש"ה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה", שפירושו, "הוא הפרישך אליו מעמי הארץ להיות לו לעם סגולה"¹⁹, היה "כאשר דבר לך" – בדיבור של הבטחה ואמירה מאת ה' אודות בני ישראל²⁰.

ולכן פירש רש"י ש"כאשר דבר לך" קאי על הדיבור, והייתם לי סגולה", שבו "דבר" אודות בני ישראל²¹.

אך בכתוב השני, "ולהיותך עם

ומזה ש"ולהיותך עם קדוש" נאמר בפסוק הבא, ורק בסיומו – לאחר הפסק בענין, "ולשמור כל מצותיו", שהוא פעולה הנעשית על־ידי ישראל מפני הציוויים¹⁵ (ולא ענין של תואר ומעלה בהם ביחס לכל הגויים)¹⁶ – הרי מובן ש"עם סגולה" ו"עם קדוש" האמורים כאן הם שני ענינים שונים לגמרי;

וממילא אי אפשר לפרש שכוונת "ולהיותך עם קדוש גו' כאשר דבר" היא לגוי קדוש" האמור בפרשת יתרו, כי שם הרי זה ענין הבא בהמשך ובתוכן שוה לאמור לפניו, "והייתם לי סגולה מכל העמים".

ה. מהו תוכן החילוק בין "ולהיותך עם קדוש" ובין "והייתם לי סגולה מכל העמים"? – את יסוד החילוק למד רש"י ממה שבכתוב הראשון נאמר "כאשר דבר לך" ואילו לגבי "ולהיותך עם קדוש" נאמר "כאשר דבר" (בלי התיבה "לך").

וההסברה בזה: לעיל, בפרשת יוצא¹⁷, כבר פירש רש"י: "דברתי לך – לצרכך ועליך מה שהבטחתי לאברהם על זרעו לך הבטחתי וכו' וכן כל לי ולך ולו ולהם הסמוכים אצל דבור משמשים לשון ע"ל"¹⁸.

שבאים זה אחר זה: כי עם קדוש אתה . . לעם סגולה מכל העמים.

(15) ראה רמב"ן עה"פ. ספורנו. אה"ת. ועוד.
(16) וגם, "ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה" אין זה תואר ומעלה של ישראל גופא כעם סגולה ועם קדוש.

(17) כח, טו.

(18) ולפנ"ז בפ' ח"ש (כד, ז); ואשר דבר לי, לצרכי כמו אשר דבר עלי וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים אצל דבור מפורשים בלשון על. ע"ש. וכ"כ בשמות (ד, טז); ודבר הוא לך, בשבילך

ידבר אל העם, וזה יוכיח על כל לך ולי ולו ולכם ולהם הסמוכים לדבור שכולם לשון על הם. וכן בפ' רש"י קרח יז, ה.

(19) לשון רש"י עה"פ כו, יז.

(20) ומ"ש הרא"ם (ח"ש שם) שבכ"מ (שמהן מקשה הרמב"ן שם על פרש"י) שנאמר ל' לך ב"דבר" שצ"ל פ"י לך (לא עליך), "פירושה מלשון אמירה" – הי"ז היפך פשטות לשון רש"י בכל מקומות הנ"ל, וכן כל לי ולך כו' הסמוכים אצל דבור כו' (וראה באר יצחק ח"ש שם. ועוד).

(21) והא דלא כתב רש"י הלשון "והיכן דבר" כמ"ש בכ"מ (ואתחנן ו, יט. עקב יא, כה. ראה טו, ו. ועוד) – וכלשון המכילתא ויל"ש בא שם – י"ל שכתב כן רק כאשר המקום בו דבר (לראשונה) אינו בדיק כהלשון שאומר "כאשר דבר", או כשהדבור הי' אח"כ (כפ"ר ראה שם). ועוד י"ל.

(* כ"ה ברוב הדפוסים וכת"ר רש"י (שחת"ו). ובדפוס ראשון דרש"י אי' "והיכן דבר".

ישראל עם קדוש היא לאו דוקא פעולה מצד הקב"ה (כמו בפסוק הקודם), אלא התוכן של פעולת ישראל מפני הציווי.

ו. אבל עדיין קשה כנ"ל: מצינו כבר ציווי להתקדש לעיל – „קדושים תהיו“, ואף לעיל מיניה „והתקדשתם והייתם קדושים“?

וזהו שהעתיק רש"י מן הכתוב בפירוש (ולא ברמז) – על-ידי הוספת „וגו“ גם את התיבות „(ולהיותך) עם קדוש“: כוונת הכתובים כאן היא לתאר את היותם של ישראל נבדלים בתור „עם“, וכהתחלת הכתוב שלפני זה „וה' האמירך היום (והוא הפרישך אליו מעמי הארץ) להיות לו לעם סגולה“, ואף הציווי להיות קדוש שבפרשתנו אינו על כל אחד מישראל בתור יחיד, אלא על העם כולו, שיהיה „עם קדוש“.

ולכן מתאים יותר לומר שהכוונה היא לדיבור „והייתם לי קדושים“ שבסוף פרשת קדושים, שבו הציווי הוא (גם) על קדושה המבדילה את ישראל מכל האומות בתור עם, וכהמשך הכתוב שם „והייתם לי קדושים כי קדוש אני ה' ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי“.

משא"כ הכתוב שבסוף פרשת שמיני „והתקדשתם והייתם קדושים“²⁴, ועל-דרך-זה „קדושים תהיו“ שבריש פרשת קדושים – שבהם לא הודגש שמדובר בציווי על קדושת כלל עם ישראל והבדלתם מכל האומות, אלא אלו

קדוש גו' כאשר דבר“, שלא נאמר בו „לך“, מובן ש„כאשר דבר“ לא קאי על דיבורו של הקב"ה אודות בני ישראל, הבטחה אודות העתיד לקרות להם, אלא כפשוטו – כמו ש(דיבר ו)צוה (וממילא מובן שהיה זה לישראל)²², היינו שהכוונה היא לציווי על פעולה של בני ישראל.

ולכן מובן, שאין הכוונה לדיבור „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש“, שהוא בדומה לדיבור „והייתם לי סגולה“ – „לצרכך ועליך“, דיבור של הקב"ה אודות (פעולתו על) ישראל^{22*}; אלא לדיבור שהוא ציווי הקב"ה „להיותך עם קדוש“.

ולפיכך פירש רש"י שהכוונה היא לכתוב „והייתם לי קדושים“, שהוא ציווי הקב"ה לישראל להיות קדושים²³.

ומהאי טעמא העתיק רש"י כאן גם את התחלת הלשון „(ולהיותך) עם קדוש“ – השונה מהלשון האמורה לעיל „להיות לו לעם סגולה“ – כי גם משינוי זה בלשון „(להיותך) – שתהא אתה, בהדגשה על הקדושה הבאה מצד ישראל) מובן שהיותם של

(22) ואף את"ל כפי המובן ממפרשים הנ"ל לפרש"י, שבכלל „אין בתנאי המדבר שיהי' לו מקבל זולתו כמו האומר“ (לי הראים שם), ולפי"ז אין נפק"מ אם נאמר לי' „לו לך“ או לא – שאני בנדו"ד, שחשנה בפסוק א' לגבי פסוק שלפנ"ז (משמיט „לך“) יל"פ „כאשר דבר“ קרוב ללשון „ציוה“. ולהעיר שבכלל אמירה היא רכה לי' תחנונים ודיבור בכל מקום לי' קשה (פרש"י בהעלותך יב, א. וראה פרש"י יתרו יט, ג).

(22*) אלא שביתרו שם מקדים הסיבה „ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי“ להבטחה ה' „והייתם לי סגולה גו“.

(23) להעיר מבעה"ט כאן סוף פסוק יט.

(24) נוסף לזה דע"פ פרש"י שם „והייתם קדושים לפי שאני אקדש אתכם למעלה ולעולם הבא“ משמע קצת דהיייתם קדושים אינו ציווי על פעולת ישראל.

פרשתנו²⁸ מתוארים באריכות היעודים דלעתיד לבא – „והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך . . בניך מרחוק יבאו ובנתוך על צד תאמנה וגו'“, ועוד מתואר, שאומות העולם ישרתו את בני ישראל וכל מעשיהם יהיו לטובתם, עד אשר – כסיום הכתוב – „הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך יאבדו והגוים חרב יחרבו“²⁹.

וצריך להבין: בשלמא בנוגע לשבע מצוות בני נח, שנצטוו הגויים עליהן, אכן אם אינם מקיימים אותן דינם להענש במיתה³⁰; אבל לא מצינו לכאורה כל חיוב וציווי על הגויים לשרת את בני ישראל, ובודאי לא מצינו שעל אי־קיום הדבר יהיה דינם בעונש זה – „יאבדו“, „יחרבו“.

ח. והביאור בזה: כבר נתבאר כמה פעמים³¹, שכל הבריאה, ואומות העולם בכלל, אינה תכלית ומציאות לעצמה, אלא היא רק כאמצעי עבור בני ישראל, כמאמר חז"ל³² „בראשית – בשביל ישראל שנקראו ראשית“, והם מטרתה ותכליתה של בריאת העולם ומלואו.

ציוויים לכל אחד מישראל בתור יחיד, ככל שאר ציוויי התורה.

ז. אמנם, עדיין צריך להבין (בפנימיות הענינים): אין הכי נמי ש„ולהיותך עם קדוש“ אמור בנוגע לקדושה שהיא תוכן פעולתם של ישראל, מפני הציווי, שלא כמו „להיות לו לעם סגולה“ הנפעל על־ידי הקב"ה; אבל מה הקשר בין „ולהיותך עם קדוש“ לענין „ולתתך עליון על כל הגוים“ האמור בפסוק זה עצמו, בהתחלתו?

ולכאורה, „ולהיותך עם קדוש“ שייך יותר לנאמר (בפסוק הקודם) „ולשמור כל מצותיו“, שהי מדובר בו אודות מעלתם של ישראל בכך שהם מקיימים²⁵ הציוויים, „לשמור כל מצותיו“, ואילו „ולתתך עליון וגו'“ עוסק בחשיבות ובמעלה שניתנו מהקב"ה (בדומה לנאמר להלן „להיות לו לעם סגולה“)²⁶.

ויובן בהקדים, דהנה בהפטר²⁷

(25) או שהובדלו בזה שנצטוו „לשמור כל מצותיו“ (ראה רמב"ן, ספורנו ואוה"ח).

(26) בראב"ע כאן, ש„ולתתך עליון“, זה הוא שכר האמיר“, והוא לפי פירוש רבי יהודה הלוי שהביא בפסוק שלפניו דהאמרת והאמירך מגזרת ויאמר, ולכן בשכר זה מישראל אומרים להיות לו לעם סגולה ולשמור כל מצותיו בא השכר בפסוק יט, ולתתך עליון. ולפירושו נמצא לכאורה, דגם „ולהיותך עם קדוש“ הוא שכר האמירה.

אבל לפרש"י שהוא לשון הפרשה והבדלה, בב' הפסוקים מדובר במעלת ישראל בזה שהפרישם מעמי הארץ, אלא שמפרט בזה כמה פרטים.

(27) דהפטורה הוא „מעניינה של פרשה“ (טושו"ע (ודאדה"ו) או"ח ר"ס רפד). ואף שזהו דוקא „מבראשית עד י"ז בתמוז (שאז) מפטירין מענין הפרשיות דומה בדומה ומשמ ואילך לפי

הזמן ולפי המאורע כו' (טואו"ח סתכ"ח קרוב לטופו מפסיקתא. ועד"ז בשו"ע ורמ"א שם ס"ח. וראה תוס' מגילה לא, ריש ע"ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ט) – כבר נתבאר כמ"פ, דמכיון שכל עניני התורה הם בתכלית הדיוק, מובן שהם שייכים גם להפרשיות (ראה לקו"ש ח"ט ע' 61. ושם גם הרמז בלשון הטור סתכ"ח שם).

(28) ישע"י ס, ג"ד.

(29) שם, יב.

(30) ראה סנהדרין נח, ב. רמב"ם הל' מלכים ספ"ט. רמב"ן עה"ת וישלח לד, יג.

(31) ראה לקו"ש ח"ה ע' 159 ואילך. חט"ו ע' 150. ועוד.

(32) פרש"י ר"פ בראשית. וראה ויק"ר פל"ו, ד.

והמעלה שבמציאות בני ישראל לעומת המציאות של כל נברא – תושלם התכלית שלשמה נברא העולם, כולל אומות העולם, ויהיה ניכר בגלוי שכל מציאותם היא „בשביל ישראל“.

ולעתיד לבא, כאשר תתגלה אמיתת המציאות של כל נברא – תושלם התכלית שלשמה נברא העולם, כולל אומות העולם, ויהיה ניכר בגלוי שכל מציאותם היא „בשביל ישראל“.

ועל כן הדבר מכריח ש„הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך“, אלו שאינם ממלאים את מטרת בריאתם (בתור אמצעי) – „יאבדו“, היינו שיאבדו את מציאותם בדרך ממילא.

162

ט. הביאור בזה:
פירוש „וה האמירך היום) להיות לו לעם סגולה“ הוא (כפירוש רש"י על „והייתם לי סגולה“³⁴ שהביא כאן) – „אוצר חביב כמו וסגולת מלכים³⁵ כלי יקר ואבנים טובות שהמלכים גונזים אותם כך אתם תהיו לי סגולה משאר אומות“.

[וי"ל שזהו הטעם לכך שכן נח שעבר על כל אחת משבע מצוות בני נח דינו מיתה, בעוד בישראל העונשים מתחלקים לסוגים שונים בהתאם לחילוקים בין המצוות: ענינן של שבע מצוות בני נח הוא כסיבת מציאותם, שהיא כולה „בשביל ישראל ובשביל התורה“; ולפיכך, כאשר אינם ממלאים את כוונת בריאתם, הרי הם מאבדים בדרך ממילא את הסיבה והיסוד לקיומם³¹].

ומאחר שמשל זה על בני ישראל נאמר בתורה, מובן שהמשל מדויק בתכלית.

וזהו הפירוש הפנימי במה שנאמר „ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה“, וכמבואר בש"ך על התורה: „כאילו לא עשאו אלא בשבילך כמו שאמר בן עזאי לא נבראו כולם אלא לשמשני כו“³³.

וצריך להבין: מהי התועלת ב„כלי יקר ואבנים טובות“ בשעה ש„גונזים אותם“ והם חבויים ומוסתרים מעין כל?

כלומר, ענין „ולתתך עליון על כל הגוים“ הוא מילוי מטרת בריאתם בפועל, מעין הגילוי דלעתיד, כנ"ל.

כאשר, לדוגמא, נלקחות אבנים טובות לשם קביעתן בטבעת המלך או בכתר המלך – הרי הן מוסיפות, כמובן, בהוד והדרת המלך³⁶; משא"כ כאשר הן במקום מסתור, אוצר הגנוז מעיני רואים – לכאורה אין בהן כל יתרון, שהרי לאף אחד אין כל תועלת והנאה מיוקרן ומיפיינן.

ועפ"ז נמצא, שתוכן שני הכתובים הנ"ל שבפרשתנו מבטא את היתרון

(34) בפ' יתרו שם.

(35) קהלת ב, ת.

(36) להעיר מהל' במשל אדה"ז (התמים ח"ב ע' מט [עב]) באבן יקרה שהיתה (רק) בכתר המלך (שלא נמצא אפילו באוצר המלך) ש„היא נזר העטרה המכתירה“.

(33) במשנה וברייתא בסוף קידושין לפנינו „והלא (והם) לא נבראו אלא לשמשני“. והוא מאמר ר"ש בן אלעזר. וכ"ה ביל"ש ירמי' רמז רעו.

ומרגליות שבהם הוא משתעשע ומתענג⁴⁰, שכן הדבר מוסיף ברוממות האמיתית (ההתנשאות העצמית) שלו⁴¹.

וזהו גם מה שבני ישראל הם, "לי סגולה" – "אוצר חביב"⁴²: עצם מציאותו של יהודי נעלית אפילו מכך שעל־ידו מתגלית מלכותו יתברך בעולם (על־ידי עבודתו בתורה ומצוות), כי תכליתם של בני ישראל היא – עצם קיום מציאותם⁴³; בני ישראל ועצמותו ומהותו יתברך – חד הם, כביכול, והקב"ה "משתעשע" בישראל (כמלך המתענג מאוצרותיו הגנוזים, ואף יתר על כן).

ונמצא, שהחילוק בין ישראל לשאר האומות הוא בעצם בריאתם ויצירתם:

(40) וצ"ק ברמב"ם פ"ג שם: ולא ירבה לו כסף וזהב להניח בגזויו ולהתגאות בו או להתנאות בו כ' ואם הרבה לוקה. ואולי י"ל שלכן הוסיף הרמב"ם, "להתגאות בו או להתנאות בו", שהאיסור הוא שאי"ז ענין בשביל שלימות המלוכה והרוממות שלו, כ"א להתגאות (או "להתנאות בו") כלפי העם. ולהעיר מר"ן סנהדרין כא, ב: "דמאי דאסר רחמנא על המלך שלא ירבה לו כסף וזהב היינו שלא יבקש מן גדול כדי להתעשר אלא כדי הוצאות שכר חיילותיו אבל אם הקנה לו מן השמים ממון הרבה לא קאי בלאו".

(41) ראה המשך תעריב בתחלתו (ספ"א).

(42) להעיר מאוה"ת יתרו (ע' תתד ואילך). ד"ה ואתם תהיו לי תר"ס – בביאור ג' הענינים דבפסוקים שם. ושם (ע' תתז) ד"סגולה", זהו מעלתה מצד מהותה ועצמותה כו", "הוא מצד נש"י בעצמן" (סד"ה ואתם תהיו לי שם). וראה גם לקו"ש ח"ח ע' 21 ואילך. ואכ"מ.

(43) ראה המשך תרס"ו ע' תע ואילך. סה"מ תשי"א ס"ע 109 ואילך – בביאור החילוק בין נשמות ומלאכים. ובסה"מ תשי"א שם (ע' 110), דבעצם ענין ירידת הנשמות והיותן למטה הנה מאיר אור פנימי בעולם".

רק כאשר מוציאים אותן מהאוצר הגנוז – עבור הצורך הגדול של ניצוח מלחמה, כביאור כ"ק מורי וחמי אדמו"ר בהמשך ההילולא³⁷, שלשם ניצוח המנגד המלך, "מבזבז כל סגולות האוצרות דהון יקר הנאסף והנקבץ במשך כמה שנים מדור אחר דור ואשר מעולם לא השתמש מזה לשום דבר, וכמוס וחתום מעין כל רואה" – אזי יש תועלת מהן,

אבל הדבר נקרא "בזבוז", שהרי הן מתבזבזות לצורך נצחון המלחמה, שאינו השימוש הרגיל שלהן, אלא דבר היוצא מן הכלל לגמרי.

י. וההסברה בזה: הטעם לכך שהאוצרות נשמרים גנוזים, כמוסים וחתומים מעין כל רואה – הוא משום שאוצרות אלו נוגעים (והם בערך) למחך עצמו, לעצם מציאותו כפי שהוא לעצמו.

יש אוצרות של המלך שתפקידם הוא שעל־ידם יתבצעו עניני המלכות – בשימוש בדמיהם לצרכי המדינה וכיוצא בזה³⁸, או בקביעתם בכתר המלך (וכיו"ב) כדי להוסיף בהוד והדרת המלך, שהם ענין עיקרי בהנהגת המלכות – "מלך ביפיו תחזינה עיניך"³⁹.

אך האוצרות הגנוזים של המלך (אינם מיועדים לביצוע ענין של מלוכה, אלא הם) קשורים למלך עצמו. עצם מציאותו כמלך קשורה בכך שיש ברשותו אוצרות גנוזים ואבנים טובות

(37) באתי לגני השי"ת פ"א. וראה שם פ"ז. פ"ט.

(38) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ד.

(39) ישע"י לג, יז. רמב"ם שם פ"ב ה"ה.

יא. וזוה יובן גם הקשר בין פסוקים אלו לראש השנה [וכידוע⁴⁷ ש"ש, את ה' האמרת היום גו' וה' האמירך היום" קאי על יום ראש השנה]:

„את ה' האמרת היום" הוא מה שבני ישראל ממליכים⁴⁸ את הקב"ה בראש השנה – „אמרו לפני . . מלכיות כדי שתמליכוני עליכם"⁴⁹, ואילו „וה' האמירך היום" הוא מה שהקב"ה מקבל ברצון את הכרתו על-ידי בני ישראל⁵⁰, והדבר נמשך ופועל בבריאה ובסדר ההשתלשלות, על-דרך מה שבתחילת הבריאה „במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים"⁵¹.

ולכאורה, מזה גופא שבני ישראל ממליכים את הקב"ה מובן שמציאותם ישנה אף בטרם הם ממליכים אותו; ועל-דרך-זה בנוגע לתחילת הבריאה: מן הנאמר „במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים" מובן שהנשמות ישנן במציאות בטרם נמלך בהן – ולכאורה, מהו תפקידם?

אלא, זהו הפירוש „עם סגולה" – „אוצר חביב . . שהמלכים גונזים"; כלומר, אמיתת מציאותם של ישראל היא היותם „נעלמה מעין כל חי" ו„שעשועים לפניו", היינו כפי שהם

מציאות אומות העולם אינה עבור עצמם, אלא לצורך (מציאות נוספת –) מילוי התפקיד שניתן בחלקם; משא"כ ישראל, תכלית בריאתם היא עצם קיום מציאותם⁴⁴ (אף בטרם ממלאים את תפקידם בעולם)⁴⁵.

164

וזהו פירוש „וה' האמירך היום – הפרישך אליו מעמי הארץ – להיות לו לעם סגולה", היינו שישאל נבדלים לגמרי מעמי הארץ⁴⁶, להיותם „עם סגולה", „אוצר חביב", כנ"ל.

(44) ואי"ז סתירה לזה דאני נבראתי לשמש את קוני (משנה סוף קידושין), כי אמיתת מציאות בני"ה היא למעלה מעולם הבריאה („נבראתי") ואפילו דעולם האצילות (קוני") ואדרבא כמי נמלך (בנוגע להתהוות אבי"ע) בנשמותיהן של צדיקים, אלא שבירידתה לבריאה (אתה בראת) – ה"ז לשמש את קוני. ועד"ז הוא בברה"ע שהוא מפני שנתאווה להיות לו דירה בתחתונים ולמטה מזה – בכל עולם לפי דרגתו (ראה המשך תרס"ו ע' תמו).

אבל גם בהיות בני"ה בעוה"ז הגשמי יש בכא"ו עצם נשמתו („נשמה שנתת בי").

– וראה לקו"ש ח"ה ע' 246. ח"ו ע' 236 ובהערות שם. – והל' שם צריך תיקון. ואכ"מ.

(45) וגם השלמת הכוונה דדירה בתחתונים שע"י נשמות ישראל, אין זה שתפקידם הוא לפעול דבר שמתוין להם, כי זה „שתכלית הבריאה הי' בשביל להיות לו ית' דירה בתחתונים(1) היינו לשכון שכינונו בישראל" (תו"א עו, ד. וראה המשך תרס"ו ס"ע תסח ואילך. ועוד), והיינו שיתגלה גם במציאותם למטה שרשם בעצמותו, שישאל וקוב"ה כולא חד (ראה לקו"ש חט"ז ע' 477 ואילך. וש"ג).

(46) ומ"ש רש"י „מעמי הארץ" (דמשמע מזה שיש איזו שייכות ביניהם. וראה לקו"ש ח"ט ע' 169) – היינו כמו שפירש רש"י לעיל בפ' יתרו שם עה"פ „והייתם לי סגולה מכל העמי", דהוה רק כדי ש„תהא חבתכם נכרת", אבל (אין להם שום חשיבות וערך לבני"ה כי) „הם בעיני ולפני לכלום".

(47) אוה"ת פרשתנו ע' תרסט. בהוספות (לאחרי פ' ברכה) ס"ע איתקטז ואילך. ועוד. וראה לקמן ע' 191.

(48) ראה תרגום ירושלמי כאן פסוק יח: ומימרא דה' אמל"ך עליכון כו' (הובא בפ' בעלי התוס' כאן. ועוד).

(49) ר"ה טו, א. לד, ב.

(50) ראה אוה"ת פרשתנו שם. שם ס"ע תרנט ואילך. ס"ע תתרעה ואילך.

(51) כן הובא בכמה מקומות. וראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

מצותיו" – בלי כל מדידה והגבלה: מאחר ש"הוא ורצונו אחד"⁵⁴, אזי בכל מצוה (רצון) שתהיה, ישראל, שהם ועצמותו יתברך כולא חד, מסורים ונתונים למלא את הרצון.

ואילו הכתוב השני – "ולתתך עליון גו'" – מבטא את מעלתם של בני ישראל גם כפי ש(נבדלו) ממקורם (ונמשכו וירדו למטה, לעולם הזה, אשר גם אז הרי הם "עליון על כל הגוים": הם התכלית של כל הבריאה, ומציאות כל הנבראים (ו"כל הגוים" ככלל) היא בשבילם, כנ"ל.

והיתרון והמעלה הללו שבישראל הם בערך לכח השגתם של הגוים, אשר יכולים להכיר ולחוש בכך שישראל הם "עליון על כל הגוים", ולכן הם מהללים ומשבחים את ישראל (שישראל הם, כסיום הכתוב, "לתהלה ולשם ולתפארת")⁵⁵.

ודבר זה בא לידי ביטוי בגלוי על-ידי "ולהיותך עם קדוש לה' אלקיך כאשר דבר" – "והייתם לי קדושים", היינו עי"ז שגם בעניניהם הגשמיים של בני ישראל, שבהם שוים הם בחיצוניות לאומות העולם⁵⁶, הרי הם באמת "עם קדוש לה' אלקיך", וכמודגש בהמשך הכתוב שהביא רש"י כאן – "והייתם לי קדושים גו'" ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי".

(54) דכל המצות מתייחסים אל העצמות – ראה בארוכה ס' השיחות תורת שלום ס"ע 190 ואילך.

(55) ראה ש"ך עה"ת כאן: לתהלה שיהללום כל גוים כמו שהם מהללים להקב"ה. . . וכן יהיו לשם שיכירו כולם ששם יהודי הוא שמו של הקב"ה כו'.

(56) ראה תניא פמ"ט (סט סע"ב ואילך).

ועצמותו יתברך כולא חד כביכול – והרי הם בדוגמת עצמותו ומהותו יתברך, שעליו לא יתכן לומר שמציאותו היא ח"ו לשם איזה ענין שהוא.

וכדברי המגיד⁵² ש"אף קודם שנבראו ישראל היה נחקק צורתם במחשבה, כמ"ש רז"ל⁵³ ישראל עלו במחשבה".

יב. וזהו החילוק בין שני הכתובים, "וה' האמריך גו' להיות לו לעם סגולה גו'", "ולתתך עליון גו'":

הכתוב הראשון עוסק במעלת בני ישראל שבה הם נבדלים לגמרי מאומות העולם: "לעם סגולה" – "אוצר חביב", היינו במה שישראל "גנוזים" בעצמותו יתברך, ישראל וקוב"ה כולא חד.

ומצד זה נמצא שעבודתם היא באופן של "ולשמור כל מצותיו": מה שישראל שומרים תרי"ג מצוות – ולא רק שבע מצוות ככני נח – אינו רק חילוק בכמות, שבני ישראל מקיימים מספר גדול יותר של מצוות (ותפקידים) מאשר בני נח, אלא זוהי איכות אחרת של "ולשמור":

אומות העולם, שנבראו לשם תפקיד מסוים, שמירת המצוות על-ידם היא במדידה והגבלה – בהתאם למספר הציוויים (והתפקידים) שנפלו מלכתחילה בחלקם;

אבל ישראל, אשר (כנ"ל) הם ועצמותו ומהותו יתברך כולא חד כביכול, מתקיים בהם ענין "ולשמור כל

(52) או"ת ב, ג. וראה המשך תער"ב ח"ב ס"ע תתקב ואילך. לקו"ש חט"ז ע' 487.

(53) ב"ר בתחלתה.

ובהפרט בשבוע שקורין בתורה את פרשת תבא ואת ההפטרה הנ"ל, ובמיוחד כאשר יום ח"י אלול – יום הולדת „שני המאורות הגדולים”⁶³, הבעש"ט ורבינו הזקן – חל (כקביעות שנה זו) בשבוע פרשת תבא, והרי אחד היסודות העיקריים של תורת החסידות, תורתם של הבעש"ט ורבינו הזקן, הוא – אהבת ישראל⁶⁴,

ישנה נתינת כח מיוחדת לפעול על יהודי, על כל יהודי, שמעלתו העצמית – „וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה” – תתגלה בו באופן של „לשמור כל מצותיו” בפועל; וכן להביא בו לידי גילוי את ענין „ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה”, עד „ולהיותך עם קדוש לה' אלקיך” – שיהיה נעלה ומובדל לגמרי מכל ענין זר ליהדות („גויאישקייט”), ובכלל זה „גוי אשר בקרבך”⁶⁵;

ועי"ז נפעל ביתר שאת ענין „תמליכוני עליכם”, וניכר לעין כל כי „ה' אלקי ישראל מלך”, עד שגם הגויים יראו שבני ישראל הם עם סגולה,

ומזה – לקיום היעוד בנבואת ישעיה שבהפטרת פרשתנו, עד לסיומה: „אני ה' בעתה אחישנה” – במהרה בימינו ממש.

(משיחות ש"פ תבוא תש"מ)

והדבר מבואר ומודגש יותר בפירוש רש"י שם: „מנין שלא יאמר אדם נפשי קצה בבשר חזיר כו' אבל יאמר אפשי ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי תלמוד לומר ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי שתהא הבדלתכם מהם לשמי פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים”. כלומר, ליהודי יש כביכול את אותה „אפשרות” שיש לאינו-יהודי⁵⁷, ואעפ"כ הרי הוא פורש ומקבל עליו עול מלכות שמים.

יג. מכל הנ"ל יש ללמוד הוראה מיוחדת בדבר גודל הזהירות והזריזות באהבת ישראל, וכמה גדולה ההתמסרות הנדרשת כדי להשפיע על יהודי אחר – לפי שמעלה זו, „להיות לו לעם סגולה”, ישנה בכל יהודי.

יהיה אשר יהיה מצבו של יהודי בכחותיו הגלויים, הנה מצד עצם מציאותו הוא לעולם מופרש לגמרי מעמי הארץ, ועליו אומר הקב"ה „נצר מטעי מעשה ידי להתפאר” (כאמור בסיום ההפטרה⁵⁸);

ולכן כל אדם מישראל הוא מציאות נצחית („כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא”⁵⁹) ומציאות של „עלה (ב)מחשבה”, שהיא כלפי עצמו (שלא כמו כל הבריאה⁶⁰, אשר „בדבר ה' שמים נעשו”⁶¹, וענין הדיבור הוא כשביל הזולת)⁶²; אלא שמעלה עצמית זו יש להוציאה מן ההעלם אל הגילוי.

57) ראה תניא רפ"ח.

58) ישעי' שם, כא.

59) סנהדרין ר"פ חלק.

60) ראה תניא רפ"ב. אגה"ת פ"ד. ובכ"מ.

61) תהלים לג, ו.

62) וראה המשך תרס"ו – ד"ה בשעה

שהקדימו תרס"ו ואילך.

63) לשון כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (ס')

השיחות תש"ג ע' 141).

64) ראה לקו"ש ח"ט ע' 156 ואילך (ושם,

שזהו תוכן התחלת סדרה זו – מצות ביכורים).

קונטרס אהבת ישראל.

65) לקו"ת פרשתנו מב, ב.